

**ДОКЛАД
ЗА ДЕЙНОСТТА
НА НАЦИОНАЛНИЯ ИНСТИТУТ ЗА
ПОМИРЕНИЕ И АРБИТРАЖ
ЗА 2006 Г.**

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ	3
ОСНОВНИ НОРМАТИВНИ ДОКУМЕНТИ, СВЪРЗАНИ С ДЕЙНОСТТА НА НАЦИОНАЛНИЯ ИНСТИТУТ ЗА ПОМИРЕНИЕ И АРБИТРАЖ	6
ФУНКЦИИ НА НАЦИОНАЛНИЯ ИНСТИТУТ ЗА ПОМИРЕНИЕ И АРБИТРАЖ	7
ОРГАНИЗАЦИОННА СТРУКТУРА НА НАЦИОНАЛНИЯ ИНСТИТУТ ЗА ПОМИРЕНИЕ И АРБИТРАЖ	8
ДЕЙНОСТ НА НАДЗОРНИЯ СЪВЕТ НА НИПА	11
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАЦИОНАЛНИЯ ИНСТИТУТ ЗА ПОМИРЕНИЕ И АРБИТРАЖ ЗА 2006 г. “ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ И ОГРАНИЧАВАНЕ НА КОЛЕКТИВНИТЕ ТРУДОВИ КОНФЛИКТИ”	15
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА БЮДЖЕТА НА НАЦИОНАЛНИЯ ИНСТИТУТ ЗА ПОМИРЕНИЕ И АРБИТРАЖ	30
ИЗВОДИ	34

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият доклад е изготвен на основание чл. 6, ал. 2, т. 14 от Правилника за устройството и дейността на Националния институт за помирение и арбитраж/НИПА/. Той представя дейността на института за 2006 г.

Докладът представя обобщени резултатите от ежегодната дейност на Националния институт за помирение и арбитраж, осъществявана през 2006 г. и е изготвен въз основа на: отчет за дейността на надзорния съвет на института; отчетите на отдел “Анализи, прогнози, посредничество и арбитраж” (АППА) и отдел “Финансово-административна дейност” (ФАД).

Националният институт за помирение и арбитраж е юридическо лице към министъра на труда и социалната политика, с ранг на изпълнителна агенция. Неговото създаване беше заложено в изменения и допълнен през 2001 г. Закон за уреждане на колективните трудови спорове /ЗУКТС/. Измененията в ЗУКТС бяха в съзвучие с изискванията на Европейската социална харта (ревизирана), Конвенция 154 и Препоръка 92 на Международната организация на труда /МОТ/ за въвеждане на извънсъдебни способи за уреждане на колективни трудови спорове /КТС/. В резултат на това, с ПМС № 71 от 26.03.2003 г. за изменение и допълнение на Устройствения правилник на МТСП беше създаден Националният институт за помирение и арбитраж като второстепенен разпоредител с бюджетни кредити към министъра на труда и социалната политика.

Ръководни органи на института са надзорен съвет и директор.

Надзорният съвет се състои от по двама представители на представителните организации на работниците и служителите, на работодателите и на държавата. В този смисъл надзорният съвет на Националния институт за помирение и арбитраж представлява типична институционализирана форма на тристранно сътрудничество.

Директорът на института се назначава от министъра на труда и социалната политика след консултации с надзорния съвет. Съгласно

чл. 4а, ал. 4 от ЗУКТС, директорът на института е член на надзорния съвет по право.

Организацията на дейността, структурата и функциите на администрацията на НИПА, както и статутът на посредниците и арбитрите към института са определени с Правилник за устройството и дейността на Националния институт за помирение и арбитраж, утвърден от министъра на труда и социалната политика и обнародван в ДВ, бр. 35 от 2003 г., изм. и доп. ДВ, бр. 29 от 2005 г.

На основание чл. 4 и чл. 4а от Закона за уреждане на колективните трудови спорове, НИПА съдейства за доброволното уреждане на колективни трудови спорове между работници/служители и работодатели чрез посредничество и/или доброволен арбитраж.

Посредничеството и арбитражът са регламентирани в Правила за осъществяване на посредничество и арбитраж за уреждане на колективни трудови спорове от Националния институт за помирение и арбитраж, утвърдени от надзорния съвет на института.

Съгласно чл. 9, ал. 1 от Правилника за устройството и дейността на Националния институт за помирение и арбитраж, посредници и арбитри могат да бъдат само лица, включени в Списък на посредниците и Списък на арбитрите, утвърдени от надзорния съвет и обнародвани в Държавен вестник.

Усилията на Националния институт за помирение и арбитраж са насочени към изграждането на съвременен модел за разрешаване на колективни трудови спорове, съобразен с най-добрите европейски образци.

В контекста на своята регламентирана дейност НИПА е орган, който непосредствено подпомага министъра на труда и социалната политика при провеждането на държавната политика в областта на уреждането на колективните трудови спорове.

Политиката на института е насочена към превенция на колективните трудови конфликти, стачките и другите крайни форми на протест, към повишаване на компетентността на посредниците и арбитрите и към изграждане на обществено доверие в неговата социално значима дейност.

Друга насока на тази политика е подпомагане на колективното трудово договаряне с цел усъвършенстване на социалния диалог.

Националният институт за помирение и арбитраж осъществява своята дейност самостоятелно или в сътрудничество с други държавни органи, с работодателите, с работниците и служителите, и с техните организации. В този смисъл подпомага дейността на работодателските и на синдикалните организации не само на ниво предприятие, но и на национално, браншово и регионално равнище.

През периода 2003 – 2006 г. дейността на института се развиваше в следните основни направления:

- организационно укрепване;
- усъвършенстване на процедурите по посредничество и арбитраж;
- развиване на потенциала на посредниците и арбитражите;
- укрепване на институционалните връзки с МТСП;
- усъвършенстване на взаимоотношенията със социалните партньори;
- подпомагане на колективното трудово договаряне с цел усъвършенстване на социалния диалог;
- усъвършенстване на нормативната уредба;
- популяризиране на възможностите на института;
- обмяна на опит със сродни чуждестранни институции.

ОСНОВНИ НОРМАТИВНИ ДОКУМЕНТИ, СВЪРЗАНИ С ДЕЙНОСТТА НА НАЦИОНАЛНИЯ ИНСТИТУТ ЗА ПОМИРЕНИЕ И АРБИТРАЖ

- Конституция на Република България;
- Кодекс на труда;
- Закон за уреждане на колективни трудови спорове;
- Устройствен правилник на Министерството на труда и социалната политика;
- Правилник за устройството и дейността на Националния институт за помирение и арбитраж;
- Правила за осъществяване на посредничество и арбитраж за уреждане на колективни трудови спорове от Националния институт за помирение и арбитраж.

ФУНКЦИИ НА НАЦИОНАЛНИЯ ИНСТИТУТ ЗА ПОМИРЕНИЕ И АРБИТРАЖ

Националният институт за помирение и арбитраж реализира своята дейност по осъществяване на посредничество и доброволен трудов арбитраж за уреждане на колективните трудови спорове, като:

- организира посреднически и арбитражни процедури;
- събира, съхранява и анализира данни самостоятелно и в сътрудничество със социалните партньори за колективното трудово договаряне, за възникналите колективни трудови спорове и причините за възникването им, за способите и сроковете за уреждане на колективните трудови спорове;
- класифицира информация по видове икономически дейности, по вид на предприятията - малки, средни, големи, по характер на исканията, по брой на работниците и/или служителите, засегнати от колективния трудов спор;
- провежда обучения на посредници и арбитри и поддържа база от данни с информация с тях;
- осъществява сътрудничество с български, чуждестранни и международни институции и организации във връзка с дейността на института;
- провежда консултации в областта на своята дейност и съдейства на страните по колективните трудови спорове да постигнат съгласие за образуване на посреднически и арбитражни процедури;
- издава информационни издания и други материали, свързани с дейността на института;
- участва в разработването на нормативни актове и предлага на министъра на труда и социалната политика усъвършенстване на нормативната уредба относно уреждането на колективните трудови спорове ;
- проучва и предлага за реализация добрата чуждестранна практика в областта на уреждането на колективните трудови спорове;
- осъществява и други функции, възложени му с нормативни актове.

ОРГАНИЗАЦИОННА СТРУКТУРА НА НАЦИОНАЛНИЯ ИНСТИТУТ ЗА ПОМИРЕНИЕ И АРБИТРАЖ

Ръководни органи на института са: надзорен съвет и директор.

Надзорният съвет:

- утвърждава програмите за дейността на института;
- одобрява проект на годишен бюджет на института;
- приема правила за осъществяване на посредничество и арбитраж за уреждане на колективни трудови спорове;
- контролира дейността по разглеждане на колективни трудови спорове чрез помирение, посредничество и арбитраж;
- приема критерии за подбор и утвърждава списъците на посредниците и арбитрите.

▪ Директорът ръководи, координира и контролира осъществяването на цялостната дейност на института съобразно нормативно установените правомощия.

Националният институт за помирение и арбитраж е организиран в една дирекция с два отдела, с обща численост на персонала – 18 щатни бройки.

Общата администрация е структурирана в отдел “**Финансова и административна дейност**” и е с обща численост на персонала – 6 щатни бройки.

Общата администрация:

- организира и осъществява финансово-счетоводната и стопанската дейност, вътрешния финансов контрол, управлението на собствеността и поддръжката на офис-техниката;
- разработва и участва в разработването на проекти на нормативни актове, свързани с дейността на института;
- разработва проект на бюджет и отчет за изпълнението на бюджета на института;
- извършва счетоводното отчитане на приходите и разходите;

- изготвя месечните, тримесечните и годишните отчети за касовото изпълнение на бюджета на института;
- изготвя месечните и годишните оборотни ведомости на института;
- води отчета и съхранява документацията от дейността на института;
- осъществява процесуалното представителство на института;
- подготвя проекти на договори и дава становища по законосъобразността на договори, предложени на института;
- изготвя длъжностното и поименното разписание на института;
- подготвя документи, свързани с възникването, изменението и прекратяването на трудовите правоотношения в института;
- води отчета и съхранява личните досиета на служителите на института;
- осъществява и други функции, възложени със заповед от министъра на труда и социалната политика или директора на института.

Специализираната администрация е организирана в отдел “Анализи, прогнози, посредничество и арбитраж” и е с обща численост на персонала – 10 щатни бройки.

Специализираната администрация:

- осигурява техническото изпълнение на правомощията на директора и дейностите по административното обслужване на страните в колективните трудови спорове;
- разработва проекти на програми и изготвя отчет за изпълнението на програмите на института;
- организира и координира провеждането на обучението на посредниците и арбитражите;
- поддържа базата с данни за колективното трудово договаряне, за възникналите колективни трудови спорове и причините за възникване им, за способите и сроковете за уреждането на колективни трудови спорове, за посредниците и арбитражите с персонални данни за тях, както и за обученията, които са преминали, и за споровете, при които са посредничали или са били арбитражи;

- подготвя провеждането на международни срещи и прояви в областта на дейността на института;
- дава консултации, свързани с дейността на института, и съдейства на страните по колективните трудови спорове да постигнат съгласие за образуване на посреднически и арбитражни процедури;
- разработва и участва в разработването на проекти на нормативни актове, свързани с дейността на института;
- проучва и предлага за реализиране добрата чуждестранна практика в областта на уреждане на колективните трудови спорове;
- води отчета и съхранява документацията от дейността на института;
- осигурява техническото и административното обслужване на дейността на надзорния съвет на института;
- води регистър на издадените удостоверения на посредниците и арбитрите;
- осъществява протоколната дейност и връзките с обществеността;
- разработва информацията и следи за актуалността ѝ на електронния адрес (страница) на института в интернет;
- събира, съхранява и обобщава мнения и препоръки за дейността на института;
- осъществява и други функции, възложени със заповед от министъра на труда и социалната политика или директора на института.

Отделът осъществява дейност в няколко основни направления: колективно трудово договаряне, уреждане на колективни трудови спорове, социално-икономически анализи и управление на проекти.

Специализираната администрация е оптимално структурирана в един отдел. В него няма изградени по-малки организационни единици /сектори и звена/, които да съответстват на посочените относително самостоятелни направления на дейност.

За повишаване на квалификацията на служителите на НИПА се използват основно възможностите, които предоставят Институтът по публична администрация и европейска интеграция /ИПАЕИ/, МТСП и МОТ.

ДЕЙНОСТ НА НАДЗОРНИЯ СЪВЕТ НА НИПА

Съгласно чл.7 от Правилника за организацията и дейността на надзорният съвет на Националния институт за помирение и арбитраж, дейността на надзорния съвет през 2006 г. беше организирана въз основа на шестмесечни планове.

Планът на НС на НИПА за януари-юни 2006 г. предвиждаше да се провежда по едно заседание на месец - общо шест заседания. По обективни причини беше направена промяна в предварително приетия план и за периода бяха проведени пет редовни заседания.

Предвиденият в плана дневен ред на повечето от заседанията през първата половина на 2006 г. претърпя промени. Отлагането или отпадането на теми по принцип ставаше по обективни причини, най-важната от които беше обвързаност с приемането на промени в ЗУКТС. Някои теми бяха заменени с други, третиращи актуален към съответния момент въпрос.

От предварително предвидените по план, отпаднаха следните теми:

- Предложения за промени в Правилата за осъществяване на посредничество и арбитраж за уреждане на колективни трудови спорове от НИПА. Надзорният съвет реши да замрази обсъжданията по документа заради очаквани промени в ЗУКТС.

- Предложения за промяна на нормативната уредба във връзка с изпълнимостта на арбитражните решения. Тази тема отпадна, защото изказаните мнения и предложения на проведен през март форум по проблемите, свързани с последиците от арбитражните решения, бяха взети предвид при подготовка на проект на ЗИДЗУКТС от администрацията на института.

Актуални проблеми и задачи в дейността на НИПА наложиха да бъдат включени нови теми и да се предложат за обсъждане нови материали:

- По искане на администрацията на института беше включено обсъждането и приемането на предложения за програми и проекти, по

- По искане на администрацията на института беше включено и обсъждането на проект на промени в ЗУКТС. Надзорният съвет не прие специално решение, но неговите членове се обединиха около мнението на това заседание да не се обсъжда документът, тъй като няма възможност предложенията за промени да бъдат взети предвид преди второ четене в Народното събрание на последните предложени промени на ЗУКТС.

На заседанията, проведени през първото полугодие на 2006 г., надзорният съвет взе следните решения по документи, внесени за обсъждане и приемане:

- прие Доклад за дейността на Националния институт за помирение и арбитраж за 2005 г., в който бяха включени и отчетите за дейността на надзорния съвет през 2005 г.;

- прие концептуална рамка на пилотен проект за създаване на механизъм за рано информирание на НИПА за възникващи колективни трудови конфликти в предприятията с цел провеждане на активна превантивна дейност и реши да се създаде работна група от трима членове на надзорния съвет на НИПА, с функциите на наблюдаващ комитет по проекта, в състав: Снежана Славчева, представител на БСК и зам.-председател на НС на НИПА, Владимир Бояджиев, представител на КТ "Подкрепа" и Кирил Александров, директор на НИПА;

- прие за сведение информацията за междинните резултати по пилотния проект за ранно информирание на НИПА за възникващи колективни трудови спорове в предприятията с цел провеждане на активна превантивна дейност;

- прие предложение за проекти по Програма 7 "Предотвратяване и ограничаване на колективните трудови конфликти" в периода 2007-2009 г.;

- прие за сведение информацията за постигнатата договореност с ИА "Главна инспекция по труда" за взаимно предоставяне на информация;

- прие за сведение разработката, представена от директора на института Кирил Александров “Ролята на НИПА в процеса на колективното трудово преговаряне”;
- прие за сведение “Информация за етапното изпълнение на програмата за дейността на Националния институт за помирение и арбитраж за периода януари-юни 2006 г. “Предотвратяване и ограничаване на колективни трудови конфликти”;
- прие отчет за изпълнение на плана за работа на надзорния съвет за периода януари-юни 2006 г.;
- прие шестмесечен план за работата на НС на НИПА за второто полугодие на 2006 г.

През второто полугодие на 2006 г. бяха планирани пет заседания на надзорния съвет. Бяха проведени четири, след като по обективни причини отпадна предвиденото заседание за м.октомври.

На заседанията, проведени през второто полугодие на 2006 г., надзорният съвет обсъди и прие следните документи:

- Програма за дейността на Националния институт за помирение и арбитраж за периода 2007 – 2009 г.;
- Програма за дейността на Националния институт за помирение и арбитраж за 2007 г.;
- проект на бюджет на Националния институт за помирение и арбитраж за 2007 г. и възложи на директора на НИПА да го внесе за утвърждаване от министъра на труда и социалната политика;
- отчет за изпълнението на пилотен проект “Въвеждане на механизъм за ранно информиране на НИПА за възникващи колективни трудови спорове” и направления за бъдещото развитие на проекта;
- информация за резултатите от извършения през 2006 г. вътрешен планов одит на Национален институт за помирение и арбитраж.

По обсъждани на заседанията теми надзорният съвет взе следните решения:

- възложи на директора на НИПА да подготви проект на документ за разширяване на дейността на института;

- прие по принцип решение да се разшири обхватът на проведено през 2006 г. социологическо проучване;
- реши в плана за обучение на посредниците и арбитрите за следващата година да бъде включено обучение по новия ЗУКТС;
- одобри замяна в списъка на арбитрите към НИПА.

Надзорният съвет избра председател за следващия едногодишен мандат - представителя на синдикатите Мариана Иванова от КТ "Подкрепа". За заместник-председатели на надзорния съвет бяха избрани Снежана Славчева от БСК от страна на работодателите и Емил Мирославов от МТСП, от страна на държавата;

Общият брой на материалите и темите, включени в заседанията на надзорния съвет, проведени през 2006 г. беше: 19 материала и 15 теми. По тях бяха взети 29 решения. Приети бяха 15 параграфа (от §36 до §50) от проекта за промени в Правила за осъществяване на посредничество и арбитраж за уреждане на колективни трудови спорове от НИПА.

При провеждането на заседанията бяха спазени изискванията за наличие на кворум и за присъствието на поне един представител от трите различни квоти – държава, работодатели, синдикати. Планираните материали бяха подготвяни навреме и предоставяни на вниманието на членовете на НС в предвидения в Правилника за организацията на дейността на НС срок. По актуалните теми, включени в дневния ред допълнително, също се предоставяха материали, когато темата го изискваше. По своята тематика материалите, обсъдени на заседанията на надзорния съвет през отчетния период са съобразени с изискванията на ЗУКТС и Правилника за организацията и дейността на НС на НИПА.

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАЦИОНАЛНИЯ ИНСТИТУТ ЗА ПОМИРЕНИЕ И АРБИТРАЖ ЗА 2006 г. “ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ И ОГРАНИЧАВАНЕ НА КОЛЕКТИВНИТЕ ТРУДОВИ КОНФЛИКТИ”

За постигане на оперативната цел на института “Развитие на двустранния социален диалог” беше разработена програма за дейността на Националния институт за помирение и арбитраж за 2006 г., утвърдена от надзорния съвет на 29.09.2005 г.

В програмата бяха включени следните задачи:

I. Подпомагане на процеса на усъвършенстване на нормативната уредба относно уреждането на колективните трудови спорове.

II. Поддържане в Националния институт за помирение и арбитраж на информационна база данни за:

- **правната уредба** по колективното трудово договаряне /КТД/ и КТС;
- **колективното трудово договаряне** по различни показатели (състояние на колективното трудово договаряне; социално-икономическото състояние на предприятията; добрата практика в колективното трудово договаряне; чуждестранната практика в областта на социалния диалог и колективното трудово договаряне);
- **колективните трудови спорове** (причини за възникване, способи и срокове за тяхното уреждане, добрата практика при уреждане на КТС, чуждестранната практика в областта на предотвратяване на колективни трудови конфликти);
- **проведени обучения** на представители на социалните партньори, участващи в преговори по уреждане на КТС, на посредници и арбитри към НИПА и на служителите на института;

- **популяризиране** на НИПА по обекти на въздействие, инструменти и механизми за реализиране.

III. Анализирание на колективното трудово договаряне и възникналите колективни трудови спорове. За изпълнението на тази дейност се предвиждаше анализирането на:

- причините за възникване на колективни трудови спорове в предприятия и на състоянието на колективното трудово договаряне в тях;
- практиката по уреждане на КТС;
- социално-икономическа и статистическа информация с цел ранно разкриване на условията за възникване на КТС в предприятията;
- резултатите от обучението на посредници и арбитри;
- ефекта на въздействие от популяризиране на дейността на НИПА;
- чуждестранната практика в областта на колективното трудово договаряне и в предотвратяване на колективни трудови конфликти.

IV. Подпомагане на процеса на развитие на социалния диалог чрез популяризиране на възможностите на НИПА да съдейства за уреждане на колективни трудови спорове с посредничество и арбитраж и чрез разпространяване на добрата практика сред социалните партньори.

V. Повишаване на квалификацията на участниците в процеса на водене на преговори.

VI. Съдействие за уреждането на КТС със способите на посредничество и трудов арбитраж.

I. Подпомагане на процеса на усъвършенстване на нормативната уредба относно уреждането на колективните трудови спорове.

Във връзка с подпомагане на процеса на усъвършенстване на нормативната уредба относно уреждане на колективни трудови спорове в програмата за 2006 г. са предвидени дейности по

анализиране на действащата нормативна уредба и изготвяне на предложения за изменения и допълнения в ЗУКТС, Кодекса на труда и Гражданскопроцесуалния кодекс и организиране на форум за обсъждане на проблемите, свързани с последиците на арбитражните решения по колективни трудови спорове.

В програмата за дейността на института през 2006 г. е предвидено форумът за обсъждане на проблемите, свързани с последиците на арбитражните решения по колективни трудови спорове, да се проведе след приемането на Закон за изменение и допълнение на ЗУКТС. На свое заседание от 22.11.2005 г., по предложение, внесено от директора на института, надзорният съвет взе решение форумът да се организира преди приемането на ЗИДЗУКТС. На форума да бъде обсъден материал на проф. Красимира Средкова за проблемите, свързани с правните последици на арбитражните решения по КТС и, на базата на направените от участниците във форума предложения, да се изготви проект за изменение на ЗУКТС, както и предложения за изменения в Гражданскопроцесуалния кодекс (ГПК). Форумът се проведе на 24.03.2006 г. В него взеха участие членове на надзорния съвет на института, арбитри, представители на Върховния касационен съд (ВКС). Участниците във форума се обединиха около виждането, че е необходима сериозна промяна в ЗУКТС, която да засегне правния режим на гаранциите за изпълнение на решенията, както и да се използва процесът по подготовка на нов ГПК за регламентиране на принудителното изпълнение. Бяха споделени различни мнения и предложения, на базата на които юристите в НИПА подготвиха проект на ЗИДЗУКТС, както и предложения за изменения и допълнения в Кодекса на труда и в Гражданскопроцесуалния кодекс. Проектът на ЗИДЗУКТС беше внесен от директора на института в НС на НИПА на заседание, проведено на 09.05.2006 г. По решение на членовете на надзорния съвет документът не беше обсъден поради липсата на възможност предложенията за промени да бъдат взети предвид преди второ четене в Народното събрание на последните предложени промени на ЗУКТС. Директорът на НИПА Кирил Александров представи проекта и на министъра на труда и социалната политика. През месец септември 2006 г. Народното събрание на Република България прие ЗИДЗУКТС, обнародван в ДВ бр. 87 от 27.10.2006 г.

Измененията и допълненията засягат: правото на стачка в сферата на здравеопазването, производството, разпределението и преноса на газ, електрическа и топлинна енергия, както и в сектора на съобщенията; задължението за осигуряването на минимален обем от услуги в трите сфери, като по този начин на населението се гарантира предоставянето на спешна и неотложна медицинска помощ, както и снабдяване с газ, електро- и топлинна енергия.

Работата по усъвършенстване на нормативната уредба продължи в рамките на междуведомствена работна група за извършване на анализ на съществуващата нормативна уредба за уреждане на колективните трудови спорове, чийто член е директорът на института.

В началото на 2006 г. продължи започналото през 2005 г. обсъждане на проекта за изменение и допълнение на Правилата за осъществяване на посредничество и арбитраж за уреждане на колективни трудови спорове от Националния институт за помирение и арбитраж. Предвид очакваните промени в ЗУКТС, НС на института, на свое заседание от 30.05.2006 г., взе решение да замрази обсъждането на проекта.

Беше отложена и работата по изготвяне на **ръководство за провеждане на посредничество при уреждане на колективни трудови спорове**. Окончателният документ ще бъде изработен след приемането на ЗИДЗУКТС от Народното събрание и след приемането на измененията и допълненията на Правила за осъществяване на посредничество и арбитраж за уреждане на колективни трудови спорове от Националния институт за помирение и арбитраж.

II. Поддържане на информационна база данни

НИПА поддържа информационна база данни за **нормативната уредба**, която се отнася до колективното трудово договаряне и КТС. Базата съдържа законови и подзаконови нормативни актове, конвенции и препоръки на МОТ, европейски директиви и др. международни актове, които се отнасят до колективното трудово договаряне и колективните трудови спорове. Тя се актуализира периодично от юристите в отдел “Анализи, прогнози, посредничество и арбитраж” (АППА).

Поддържа се и информационна база данни за развитието на двустранния социален диалог, за възникващи колективни трудови спорове в предприятията и за състоянието на колективното трудово договаряне в тях.

През 2006 г. не се създаде добра организация за работа на контактната група от представители на социалните партньори. По тази причина данни за възникващи КТС се събират предимно от публикации в медиите.

Добър – нов източник на информация за колективното трудово договаряне и колективни трудови спорове през 2006 г. беше осигурен в лицето на областните и общинските съвети за тристранно сътрудничество от областите Варна, Габрово и Стара Загора.

В резултат на осъществяването на пилотен проект за въвеждане на механизъм за ранно информирание на НИПА за възникващи колективни трудови спорове бяха подписани споразумения за сътрудничество с областните и общинските съвети за тристранно сътрудничество в пилотните области Варна, Габрово и Стара Загора и общините Варна, Девня, Габрово, Севлиево, Казанлък. На базата на това сътрудничество през изтеклия период е събирана информация за:

- регионални структури на социалните партньори в пилотните области и общини;
- структуроопределящи предприятия, членове на регионалните структури на социалните партньори в посочените области и общини;
- социално-икономическа информация за избраните предприятия;
- наличие на КТД в тях;
- наличие на социално напрежение;

- възникнали колективни трудови спорове, като се набавя информация за:
 - страни по спора;
 - причини за възникване на спора;
 - искания на страните;
 - брой обхванати работници;
 - проведени непосредствени преговори;

По предварително определени показатели получените данни се обработват от служителите на “АППА”.

За получаване на информация за сключени колективни трудови договори в предприятия, в които съществуват КТС, през месец май между НИПА и ИА „ГИТ” бяха съгласувани Правила за предоставяне на информация, чрез които се утвърждава механизъм за обмен на информация между двете ведомства за регистрираните колективни трудови договори. Правилата бяха утвърдени от министъра на труда и социалната политика. На базата на механизма за обмен на информация бяха получени колективните трудови договори на 16 предприятия от областите Габрово и Стара Загора.

В информационната база данни на НИПА са въведени 46 КТД, подписани на национално ниво в периода 2004 - 2006 г.

Информация за чуждестранната практика в областта на колективното трудово договаряне и на предотвратяване на колективни трудови спорове се набавя предимно от интернет и се превеждат материали, които представляват интерес за института.

Информация за чуждестранната практика беше осигурена и по време на участия в различни конференции и семинари, като например:

- конференция “Колективното трудово договаряне на браншово ниво”, организирана от Българска стопанска камара /БСК/ и Международната организация на работодателите в рамките на съвместен проект за развитие на работодателските организации от Югоизточна Европа;

- семинар “Предизвикателствата пред колективното трудово договаряне в България в контекста на добрите практики”, организиран от КНСБ в сътрудничество с Европейската комисия, Бюро ТАІЕХ, по време на който бяха представени европейският опит и проблемите при колективното трудово договаряне на секторно ниво;

- семинар “Създаване на компромисен механизъм за посредничество и арбитраж в националните системи на индустриални отношения: статуквото в България” и кръгла маса на тема “Създаване на съгласуван механизъм за посредничество и арбитраж в националните системи на индустриални отношения: предложения за България”, организирани от Атинския университет по икономика и бизнес и Фондация за напреднало социално доверие, България;

- международна конференция “Подкрепа за социалния диалог в България” в рамките на туининг проект по програма ФАР “Подпомагане на социалния диалог”;

- трипартитна конференция на високо равнище “Подобряване на съдебните механизми за разрешаване на трудови спорове в България”, организирана от Субрегионалния офис на МБТ за Централна и Източна Европа в сътрудничество с Министерството на труда и социалната политика;

- годишна среща на юристите от Македония на тема колективното трудово договаряне и развитието на медиацията в Република Македония.

Работата през изтеклата година по създаване на информационна база данни показва, че за да се обезпечи тази дейността е необходимо да се увеличи съставът на института и да се създаде добре работеща система за осигуряване на информация от социалните партньори, с ясно формулирани задължения на всички страни. Опитът да се създаде работна група с представители на социалните партньори се оказва неуспешен, тъй като не беше създаден механизъм, който да обвърже участниците в нея.

Създаването на информационна система за КТД и КТС изисква по-голям човешки, финансов и времеви ресурс.

Необходимо е да се сформира отделно звено, което да отговаря за събирането, обобщаването и въвеждането, по определени критерии, на информацията, в информационно-аналитичната система, която предстои да се проектира през 2007 г.

III. Анализ на колективното трудово договаряне и възникналите колективни трудови спорове

Цялостният анализ в тези две основни области предполага наличието на достатъчно информация за:

- възникнали колективни трудови спорове в предприятия, състоянието на колективното трудово договаряне в тях;
- практиката по уреждане на колективни трудови спорове;
- социално-икономическото състояние на големите предприятия с цел ранно разкриване на условията за възникване на КТС;
- обучението на посредници и арбитри;
- използваните начини и средства за популяризиране на дейността на НИПА;
- чуждестранната практика в областта на колективното трудово договаряне и предотвратяването на колективни трудови спорове.

Изпълнението на тази дейност е в пряка зависимост от наличието на информационен масив, който да осигурява достатъчно данни, за да бъде извършен качествен анализ. НИПА не разполагаше нито с достатъчно количество информация, нито с необходимия финансов ресурс за извършването на такъв мащабен анализ. Разчиташе се на съвместната дейност със социалните партньори, както за набавяне на необходимата информация, така и за извършване на анализа на социално-икономическата информация с цел ранно разкриване на условията за възникване на КТС, на причините за тяхното възникване и на състоянието на колективното трудово договаряне.

Анализ на колективното трудово договаряне, в ограничен обем, беше извършен при изпълнението на пилотен проект “Въвеждане на механизъм за ранно информиране на НИПА за възникващи колективни трудови спорове”.

В рамките на проекта беше извършено социологическо проучване на тема “Проучване на възможностите за уреждане на КТС и за ранно информиране на НИПА за възникващи трудови конфликти”, проведено в пилотните области Варна, Габрово и Стара

Загора. Като елемент на социологическото проучване беше включен и анализ на **ефекта от популяризиране на дейността на НИПА**.

В чл. 5 от Правилника за устройството и дейността на НИПА е предвидено, при осъществяване на основната си дейност, институтът да събира и анализира данни за колективното трудово договаряне и възникналите колективни трудови спорове. Тези данни са необходима основа да се разкрият причините за възникването на колективни трудови спорове, както и да се очертае икономическият ефект от решаването на споровете.

Поради това, че посредници или арбитри не участваха в уреждането на колективни трудови спорове през 2006 г., не беше възможно да се направи анализ на практиката по уреждане на колективни трудови спорове и на причините за възникването им.

IV. Популяризиране на възможностите на Националния институт за помирение и арбитраж да съдейства за уреждане на колективни трудови спорове чрез посредничество и арбитраж

Във връзка с дейността по усъвършенстване на социалния диалог като се популяризират възможностите на НИПА да съдейства за уреждане на колективни трудови спорове чрез посредничество и арбитраж и като се разпространява добрата практика сред социалните партньори през 2006 г. бяха организирани, на областен принцип, срещи в страната с представители на социалните партньори, на областните и общинските администрации в пилотните области Стара Загора, Габрово, Варна и пилотните общини Варна, Девня, Габрово, Севлиево, Стара Загора и Казанлък. Срещите бяха във връзка с изпълнението на пилотен проект “Въвеждане на механизъм за ранно информиране на НИПА за възникващи колективни трудови спорове”. Директорът на института К. Александров, мениджърът на проекта М. Кисьова и главният експерт „Връзки с обществеността” Ст. Кондева участваха в срещите, на които бяха представени целите, задачите и очакваните резултати от проекта за ранно информиране за възникващи КТС, възможностите на НИПА да съдейства на спорещите страни за уреждане на КТС и пр. Във връзка с тези срещи беше изготвена рекламна диплома, съдържаща информация: за дейността на

института; за предимствата на алтернативните способности за уреждане на КТС; за начина и пътя за искане на съдействие от НИПА чрез откриване на процедури по посредничество и арбитраж и чрез консултации; за целите, задачите и очакваните резултати от проекта за ранно информиране за възникващи КТС.

В рамките на подготовката на материали по Комуникационната стратегия за присъединяване на България към ЕС, с финансовата подкрепа, осигурена от Министерство на труда и социалната политика, беше издадена брошура за дейността на НИПА.

През 2006 г. служители на института взеха участие в различни мероприятия, организирани от социалните партньори:

- конференция, организирана през м. февруари от Българска стопанска камара /БСК/ и Международната организация на работодателите в рамките на съвместен проект за развитие на работодателските организации от Югоизточна Европа, на тема “Колективното трудово договаряне на браншово ниво”;

- семинар “Предизвикателствата пред колективното трудово договаряне в България в контекста на добрите практики”, организиран през м. март от КНСБ в сътрудничество с Европейската комисия, Бюро ТАЕХ, по време на който бяха представени европейският опит и проблемите при колективното трудово договаряне на секторно ниво;

- международна конференция “Подкрепа за социалния диалог в България” в рамките на туининг проект по програма ФАР “Подпомагане на социалния диалог”;

- трипартитна конференция на високо равнище “Подобряване на съдебните механизми за разрешаване на трудови спорове в България”, организирана от Субрегионалния офис на МБТ за Централна и Източна Европа в сътрудничество с Министерството на труда и социалната политика.

През 2006 г. темата за Националния институт за помирение и арбитраж и неговата дейност присъстваше в информации на медиите. Публикации, интервюта и участия в електронни медии бяха организирани във връзка с провеждането на форум по проблемите на арбитражното производство. Информация за проведения форум беше излъчена от БТА, в резултат на което тя беше публикувана и излъчена

в медиите БТА, БНР, Дарик Радио, Евроком България, в. ”24 часа” и в някои електронни сайтове и издания, като TOP.bg, Express.bg, ”Инвестор БГ”.

Директорът Кирил Александров даде интервю за в. ”Сега” и телевизия Евроком. В предаване в програма ”Христо Ботев” през м. март участваха проф. Красимира Средкова, арбитър Иван Сотиров и директорът на института К.Александров.

Въвеждането на механизма за ранно информиране на Националния институт за помирение и арбитраж за възникващи колективни трудови спорове беше отразено на централно ниво предимно в електронни информационни агенции и медии – БТА, Фокус, Dir.bg, Netinfo.bg, Top.bg, Actualno.com и др. Имаше кратки информации и в централните печатни медии, като например: във в. ”24 часа”, в приложението ”Кариери” на в. ”Капитал” и др. Информации имаше в почти всички електронни и в печатните регионални медии в пилотните общини, в някои от тях – със снимки или кадри от съответното събитие: в. ”Черно море” – Варна, в. ”Народно дело” – Варна, в. ”Черноморие” – Варна, РТВЦ-Варна, телевизия МСат, Телевизия Варна, регионалните поделения на Дарик радио - Варна, Габрово, Стара Загора, регионалните електронни медии за Варна и областта Днес+ и varnacity.info, pozvanete.bg - Варна, Радио Варна, регионалната телевизия ”Габрово кабел”, в. ”Сто вести” – Габрово, в. ”Долина”-Казанлък, регионалната електронна медия Kazanlak.com, в. ”Старозагорски новини”, телевизия ”Стара Загора”, Радио Стара Загора, в. ”Национална бизнес поща”-Стара Загора и др.

Информации за дейността на НИПА по проекта имаше и в специализирани електронни сайтове, като Интернет портала за икономика и бизнес econ.bg, юридическия портал LEX.BG, law.dir.bg - специализиран за юридическа информация раздел на информационната агенция dir.bg, специализирания за икономическа информация INSURANCE.BG, икономически портал на регион Стара Загора и др.

Интервюта на директора на института бяха публикувани във варненския ежедневник в. ”Черно море” и в габровския ежедневник в. ”Сто вести”.

По време на провеждането на форумите, във Варна директорът на института Кирил Александров и ръководителят на проекта Миглена Кисьова участваха в предаване на Радио-телевизионен център Варна на Българската национална телевизия. Те участваха и в едновременно предаване, посветено на Националния институт за помирение и арбитраж и на проекта в телевизия “Габрово кабел”, гр. Габрово.

В информационния Бюлетин по труда на МТСП бяха публикувани експертни материали на експерти от отдел “АППА” и авторски материал на директора на института.

Материалите от медиите за дейността на НИПА се публикуват в интернет страницата на института. Това е друг начин за популяризиране на дейността на института. Интернет - страницата се актуализира с информация за всички по-важни събития от дейността на НИПА.

Необходимо е да продължи търсенето на възможности за популяризирането на института чрез съвместна дейност със социалните партньори. С тяхно съдействие може да се повиши информираността им за възможностите на института за решаване на колективни трудови спорове.

V. Повишаване на квалификацията на участниците в преговорния процес по уреждане на колективни трудови спорове

Във връзка с дейността по повишаване на квалификацията на социалните партньори при изпълнение на проекта „Въвеждане на механизъм за ранно информиране на НИПА за възникващи КТС”, НИПА пое ангажимента да организира обучение. През периода м. ноември – м. декември 2006 г. Националното сдружение на общините в Република България организира обучение “Партньорство за преодоляване на кризи и конфликти”. Със съдействието на МТСП участниците в проекта бяха включени в обучението. То се реализира в рамките на проект “Изграждане на институционалния капацитет на Министерството на труда и социалната политика”, финансиран от МОТ.

Ефективна форма за повишаване на квалификацията на служителите от института беше участието им в организирания от МТСП цикъл от семинари на тема „Задължения на МТСП, произтичащи от

предстоящото членство в Европейския съюз” и в обучителния курс “Политика на равнопоставеност на жените и мъжете”.

По покана на КНСБ служители на института участваха и в семинар “Колективно трудово договаряне в реалния сектор – опит, проблеми и предизвикателства”, организиран от синдиката.

Служители на института бяха включени и в курсове по повишаване на квалификацията, организирани от Института по публична администрация и европейска интеграция.

VI. Уреждане на КТС със способите на посредничество и трудов арбитраж

С цел засилване на превантивната дейност на НИПА и придобиване на своевременно информация за възникнали колективни трудови спорове още в края на 2005г. започна подготвителна дейност по изграждането на механизъм за ранно информиране на НИПА за възникващи трудови конфликти.

През 2006 г. НИПА разработи пилотен проект за въвеждане на механизъм за ранно информиране на НИПА за възникващи колективни трудови спорове в предприятията.

Разработването на проекта отговори и на препоръките на ЕК за подобряване на социалния диалог в България. Пилотният проект на НИПА “Въвеждане на механизъм за ранно информиране на НИПА за възникващи КТС” беше включен като мярка 501 в приетия от Министерски съвет План за действие за 2006 г. за изпълнение на ангажиментите за присъединяване към ЕС.

Беше разработена концептуалната рамка на проекта и план за действие за реализиране на проекта, одобрени от надзорния съвет.

Бяха проведени голям брой срещи с представители на местната власт и на социалните партньори по места. Участниците в срещите бяха запознати със същността на проекта, бяха дискутирани възможностите за съвместни действия за неговото реализиране. Освен това бяха водени разговори за проблемите на социалните партньори, причините, поради които не се търси съдействие от НИПА и пр.

Беше получено принципното съгласие за участие в проекта на представителите на социалните партньори в съветите, изградени на тристранна основа.

Работна група от служители на института и членове на регионалните СТС изработи проект на механизъм за ранно информиране на НИПА за възникващи КТС. Механизмът беше въведен в областите Варна, Габрово и Стара Загора. От м. октомври 2006 г. започна 6-месечен период на наблюдение върху функционирането на механизма и ефекта от предвидените за изпълнение дейности. Целта е да се определят последващи действия за усъвършенстване на механизма, разпростирането му в други региони и изработване на предложения за промяна на нормативната уредба. Подробна информация за изпълнението на проекта беше представен на НС на НИПА на септемврийското му заседание. Като основни резултати, постигнати при изпълнението на проекта, следва да се отбележат:

- изграждане в пилотните общини на механизъм за ранно информиране на НИПА за възникващи КТС;
- по-голяма ангажираност на социалните партньори по повод въвеждане на механизма за ранно информиране на НИПА за възникващи КТС;
- създадени съвети за тристранно сътрудничество в три области в страната, благодарение на дейността на НИПА по проекта;
- повишаване на активността на социалните партньори в регионалните СТС;
- интензифициране на социалния диалог на регионално ниво и разширяване на обхвата на тристранното сътрудничество;
- нарастване на броя на социалните партньори, с които НИПА взаимодейства при изпълнение на програмата за дейността си и развиване на оперативно взаимодействие с териториалните органи на изпълнителната власт.

През 2006 г. в НИПА постъпваха запитвания, протестни декларации и писма за възможно съдействие от страна на института за решаване на колективни трудови спорове. Важно е да се отбележи, че при всички случаи към института се обръщаха синдикални организации. Във връзка с постъпилите запитвания експерти на института предоставяха консултации за възможностите на института да съдейства при решаването на трудовите спорове. Бяха провеждани

телефонни разговори, бяха изпращани писма, бяха осъществени срещи с представители на страни по КТС по общо 18 случая. Въпреки положените усилия и изразената готовност за съдействие от страна на служителите в института, през отчетния период в НИПА беше подадено само едно едностранно искане за посредничество, което не беше прието от другата страна.

През изтеклия период в рамките на група 31 “Политически критерии за членство в Европейския съюз” се осъществяваше дейност, свързана с поетите ангажименти по присъединяване на Република България към Европейския съюз в областта на развитието на социалния диалог.

В рамките на Работна група 31 служители на НИПА бяха определени за членове на специализиран екип “Икономически, социални и културни права – свобода на изразяване, свобода на изповеданията, ролята на профсъюзите, право на стачка”. Представителите на НИПА участваха в изготвянето на плана за действие за 2006 г. към Стратегията за ускоряване на преговорите за присъединяване на Република България към Европейския съюз. Планът за действие е насочен към преодоляване на проблемите, упоменати в Редовния доклад на Европейската комисия за напредъка на България в процеса на присъединяване.

Становища и бележки са предоставяни по съгласуването на проекти на нормативни документи, свързани с препоръките на Европейската комисия по присъединяването на България.

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА БЮДЖЕТА НА НАЦИОНАЛНИЯ ИНСТИТУТ ЗА ПОМИРЕНИЕ И АРБИТРАЖ

Разходи по изпълнение на бюджета на НИПА.

Целият персонал на НИПА е ангажиран в изпълнението на основната програма “Предотвратяване и ограничаване на колективните трудови конфликти”.

За реализиране на поставените цели в програмата, по бюджета на НИПА през 2006 г. са предвидени разходи за персонал, за издръжка на дейността и офиса и за капиталови разходи в размер на 195 254 лева.

За финансово обезпечаване на проведените мероприятия през 2006 г., за персонал, издръжка на дейността и офиса, са разходвани общо 192 857 лева, което представлява 98.77 % от утвърдения бюджет за годината.

По основни разходни пера разходените бюджетни средства са както следва:

- за заплати на персонала и възнаграждения на НС и осигуровки	-121 052 лева
- издръжка на офиса и финансиране на проведените мероприятия	- 65 599 лева.

С оглед разширяване на основната дейност на института и ефективно изпълнение на залегналите в Програмата задачи за разширяване на материалната база - сграден фонд и капиталови средства за оборудване на нови работни места - са разходвани общо 9 810 лева, от които за компютри – 6108 лева.

Усвояването на одобрените бюджетни кредити в раздел “Издръжка на дейността на института” е съобразено с фактическите месечни разходи за веществена издръжка и планираните в Програмата мероприятия.

Във връзка със създаване на условия за законосъобразно, целесъобразно, ефективно и икономично разходване на бюджетните

средства, както и подпомагане на ръководството на института при финансирането на заложените в Програмата мероприятия, усилията на служителите от отдел “Финансово-административна дейност ” бяха насочени в изпълнението на следните основни задачи:

1. Прогнозиране и отчитане на бюджетните средства.

На основание ПМС № 14/01.2006 г. относно изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2006 година и бюджетния график на Министерство на финансите и МТСП през периода януари – ноември 2006 г. в областта на бюджетното планиране, в срок бяха разработени от главния счетоводител и представени следните проекти:

- Предложение за месечно разпределение на утвърдения годишен бюджет на НИПА по функции и групи по пълна бюджетна класификация.
- Преработен програмен и ориентиран към резултатите бюджет за 2006 г.
- Тригодишна бюджетна прогноза за периода 2007 – 2009 година.
- Проектно-бюджет на НИПА за 2007 година.
- Проект на програмен формат на бюджета за 2007 година.
- Създадена беше организация за извършване на своевременно и качествено годишно приключване и отчитане на касовото изпълнение на бюджета на НИПА за 2006 година.

По изпълнение на текущите задачи, свързани с отчитането на бюджетния процес през отчетния период, усилията на отдела бяха насочени към целесъобразно, икономично и ефективно използване на делегираните бюджетни кредити, пълно, точно и вярно отчитане на разходваните финансови ресурси и своевременно представяне на регламентираната финансова информация.

2. Освен изпълнението по основните задачи, през отчетния период бяха изготвени и своевременно представени в МТСП справки, относно извършвания одит в МТСП от финансовите контролори на Сметната палата, свързани с касовото отчитане на бюджетните средства по параграфи и дейности по бюджетната класификация и

счетоводното им отчитане по синтетични и аналитични счетоводни сметки.

Изготвени бяха и редица справки, свързани с дейността на института за периода 2004 - 2006 година, във връзка с извършената през м. ноември - м. декември комплексна проверка за дейността на НИПА от инспектората при МТСП.

Във връзка с изискванията на Закона за вътрешен финансов контрол и Системата за финансово управление и контрол за целево, икономично и ефективно разходване на бюджетните средства, всички бюджетни разходи бяха предварително одобрявани от финансовия контрольор.

Естеството на задачите, които изпълнява отдел "Финансово-административна дейност", изисква представяне на достоверна информация в отчетните форми, отнасящи се до бюджетната дейност, прецизност в прогнозите и разработките на база действителното състояние и предстоящите за решаване задачи, срочност, съгласно указанията на МТСП и МФ, съблюдаване на принципите и изискванията на нормативните документи, регламентиращи финансово-счетоводната дейност.

В изпълнение на предстоящите задачи не са допускани съществени грешки в отчетността и представяната пред съответните институции информация. Стриктно са спазвани сроковете и е осигурявана навременна и качествена периодична отчетна информация, свързана с касовото изпълнение на бюджета на НИПА, както и изискваната допълнителна счетоводна и статистическа информация от МТСП, НСИ, НОИ и Сметната палата.

Често срещани трудности, свързани с изготвянето и представянето на допълнителна информация са късите срокове за представяне, понякога със срочност от 1-2 дни, както и недостатъчната информираност относно обектите на информацията.

Създадената организация за ежедневно отчитане на регистрираните стопански операции е главен фактор за своевременно, точно и качествено решаване на възникналите проблеми, свързани с финансово-счетоводната дейност.

Финансово-счетоводната дейност в НИПА е съобразена с изискванията на Закона за счетоводството, Националните счетоводни и нормативните документи, отнасящи се до отчетността в бюджетната сфера.

ИЗВОДИ

От анализа на дейността на Националния институт за помирение и арбитраж през 2006 година могат да се систематизират следните изводи:

- Независимо от предприетите от ръководството на института мерки за институционалното развитие на НИПА и за повишаване доверието във възможностите на института да съдейства ефективно за уреждане на колективни трудови спорове не се достига до очакваните резултати - увеличаване на броя на подадени искания за посредничество и арбитраж.

Част от причините за това състояние са:

- липсата на добра практика, въз основа на която спорещите страни да се убедят в ефективността на извънсъдебните способи за уреждане на трудови конфликти;
- нормативни ограничения, които не позволяват на НИПА да извършва по активна дейност за предоставяне на консултации на спорещите страни и утвърждаването на извънсъдебните способи посредничество и арбитраж. Изменения и допълненията на ЗУКТС са необходими с оглед оптимизиране на системата за уреждане на колективните трудови спорове в съответствие с развитието на социалния диалог в страната и усъвършенстването ѝ съобразно европейските изисквания в тази област.

За да се преодолеят причините, които възпрепятстват института да изпълнява основната си дейност – да съдейства за доброволното уреждане на колективни трудови спорове между работници и работодатели – е необходимо да се извършат значителни промени в нормативната уредба. Водени от това си убеждение, експертите в института разработиха проект на ЗИДЗУКТС, който беше представен на министъра на труда и социалната политика. В представения проект се предлага разширяване на правомощията на НИПА - да съдейства за уреждане на колективните трудови спорове още на етапа на непосредствените преговори чрез консултиране на спорещите страни и подпомагането им да сближат позициите си по спорните въпроси. Предвижда се възможност, при наличие на данни за

възникнал колективен трудов спор, НИПА да може по своя инициатива да предприеме действия за уреждане на спора на етапа на непосредствените преговори. Предлагат се редица разпоредби, които да гарантират уреждане на споровете на ранен етап; разпоредби, които да гарантират изпълняемостта на постигнатите споразумения и на арбитражните решения.

Очакваше се проектът да бъде подкрепен и да бъде включен в законодателната програма на министерството. За съжаление, през 2006 г. цялостен проект на ЗИДЗУКТС не беше внесен за обсъждане в Народното събрание, а бяха приети частични промени, отнасящи се само до правото на стачка в няколко важни сектора на българската икономика. Това означава, че и през 2007 г. НИПА ще бъде изправен пред същите проблеми – липса на възможност да предприема активни действия за уреждане на възникнали колективни трудови спорове. Затова, НИПА се нуждае от активното съдействие на социалните партньори и от подкрепата на МТСП за приемане на нов закон за уреждане на колективни трудови спорове.

- През 2006 г. продължи тенденцията инициативите за ползване на възможностите на Националния институт за помирение и арбитраж да произтичат от представители на синдикални организации.

- Доброволният характер на процедурите по посредничество и арбитраж не спомага в достатъчна степен спорещите страни да използват възможностите на Националния институт за помирение и арбитраж и в много от случаите те предпочитат сами да уредят спора си.

- Работата по проекта за въвеждане на механизъм за ранно информиране на Националния институт за помирение и арбитраж за възникващи колективни трудови спорове показва, че благодарение на намесата на института:

- се интензифицира социалният диалог на регионално ниво;
- повиши се активността на социалните партньори по места;
- разшири се обхватът на тристранното сътрудничество;

- повиши се ангажираността на социалните партньори да информират НИПА за възникващи КТС;
- нарасна броят на социалните партньори, с които НИПА взаимодейства при изпълнение на програмата за дейността си; разви се оперативното взаимодействие с териториалните органи на изпълнителната власт.
- Ограничените финансови ресурси не позволяват провеждането на мащабна кампания по популяризирането на възможностите на Националния институт за помирение и арбитраж, на реализирането на всеобхватна програма за обучение не само на посредниците и арбитрите, но и на представители на социалните партньори, участващи в преговорния процес. Въпреки усилената работа по популяризиране на дейността на Националния институт за помирение и арбитраж, възможностите, които той предоставя все още не се познават добре от потенциалните участници в посреднически и/или арбитражни процедури.
- НИПА се нуждае от разширяване на административния капацитет, който да отговори на предизвикателствата, които стоят пред института.
- Осигурените финансово-технически, материални и трудови ресурси са недостатъчни за изпълнението на целите и задачите по Програмата за дейността на института за 2006 г., утвърдена от Надзорния съвет на НИПА.